

Helsinki Energy Challenge: "Vi ville göra något kreativt som även gynnar andra städer"

Intervju med Jan Vapaavuori, borgmästare i Helsingfors från 2017 till 2021.

Mellan februari 2020 och mars 2021 anordnade Helsingfors stad en internationell designtävling med mål att hitta lösningar för utfasning av kol och naturgas från stadens fjärrvärmesystem senast 2035. Jan Vapaavuori, som var borgmästare i Helsingfors under den här tiden, berättar om de lärdomar som gjorts under tävlingen "[Helsinki Energy Challenge](#)".

photo: Jetro Stavén

Vilka var huvudanledningarna till att tävlingen anordnades?

Jan Vapaavuori: "Det var två visioner som låg till grund för projektet. För det första stod vi inför ett svårt problem som vi inte hade någon lösning på. För det andra ville vi att andra städer också skulle ha nytta av våra åtgärder.

Helsingfors har förbundit sig att bli klimatneutralt senast 2035. För närvarande kommer mer än 50 % av stadens utsläpp från uppvärmning och nedkylning. Dessutom kommer energiproduktion genom kolförbränning att förbjudas i Finland från och med 2029. För närvarande har vi två koldrivna kraftvärmeverk som försörjer fjärrvärmesystemet för hela staden. Det ena kommer att stänga år 2023, men för det andra hade vi inga förnybara alternativ. Vi kunde ha beslutat oss för att använda biomassa i stället för kol, vilket är en vanlig lösning, men jag tror inte att storskalig förbränning av biomassa heller är någon hållbar lösning i längden. Då vi avfärdat biomassa hade vi inget tydligt svar på hur vi skulle ersätta fossila bränslen i vårt fjärrvärmesystem.

Vi vill dessutom vara en föregångare, och vi ville göra något kreativt som även gynnar andra städer, så vi bjöd in resten av världen för att få hjälp att hitta

lösningen på problemet. Det framgick tydligt redan från början att vissa lösningar som föreslogs av tävlingsdeltagarna kunde vara relevanta för andra städer. Den filosofi som staden Helsingfors anammat är inte bara att göra själva staden klimatneutral, utan även att bidra till att resten av världen når samma mål.

Vi inspirerades av New York, som redan arrangerat den här typen av tävlingar under en längre tid, och där går under namnet MoonShot Challenges.

Vilka var de största lärdomarna?

Det jag lärde mig är att det inte räcker för en stad att äga energibolaget, utan det krävs även ett djupgående samarbete med företaget och att staden spelar en större roll i arbetet med att hitta en lösning på det som är mänsklighetens största utmaning i dagens värld. Det går inte att delegera problemet med att avskaffa fossila bränslen i fjärrvärmesystemet till ett företag, även om du är ensam ägare. Att fasa ut fossila bränslen för uppvärmning och nedkylning är inte enbart ett tekniskt problem.

En annan sak jag lärde mig är att du måste skapa ett system som är så flexibelt som möjligt. Vi har insett att tekniken går framåt varje dag. Vi måste inrätta ett system där vi inte låser fast oss vid tekniska lösningar som två år senare redan är föråldrade. Det gäller att skapa ett ekosystem som är flexibelt och som går att anpassa till ny teknik i framtiden.

Tips för en framgångsrik energitävling

Laura Uttu-Deschryvere, projektledare för Helsinki Energy Challenge och Kaisa-Reeta Koskinen, projektledare för ett koldioxidneutralt Helsingfors, ger sina synpunkter på hur tävlingen arrangerades – användbara tips om du vill ordna en liknande tävling i din stad!

Helsinki Energy Challenge bestod av två steg: en öppen anmälningsfas där staden mottog 232 bidrag från 35 länder; och sedan en samarbetsfas med tio kortlistade lag. I den första fasen behövde deltagarna övertyga en jury med en kortfattad skriftlig förklaring som innehöll en beskrivning av hur deras förslag kan lösa problemet, samt en redogörelse för lagets kapacitet att delta i den andra fasen. I samarbetsfasen fick deltagarna mer information om fjärrvärmesystemet från staden, så att de kunde ta

fram en generalplan med syfte att uppnå målet om en fossilfri stad. Fyra faktorer bidrog till tävlingens framgång.

1. Se till att tävlingen är så öppen som möjligt

Helsingfors bad inte om specifika tekniska lösningar utan övergripande generalplaner som integrerade innovation och systemtänkande i problemlösningsarbetet. Det fanns alltså inga begränsningar för lösningsförslagen. Tävlingsbidragens mångfald (från uppvärmningsauktioner till spatiala lösningar för energiutvinning från solvind) gjorde det svårt att utvärdera dem. Det hade eventuellt varit enklare att välja finalister om tävlingen hade delats upp i olika kategorier, men det hade också inneburit att förslagen var mer specialinriktade.

2. Det gäller att organisera sig och vara beredd på ett lärandeutbyte.

Mångfalden och mängden mottagna tävlingsbidrag innebar att det behövdes en hel del arbete för att utvärdera dem, och krävde att vi mobiliserade experter med olika bakgrund. En avgörande faktor för tävlingens framgång var att vi hade tillgång till nyckelpersoner inom stadsförvaltningen och hos lokala aktörer. Under den andra fasen fick finalisterna träffa politiska ledare, sakkunniga från stadsförvaltningen och representanter för Helsingfors energibolag. Det gav dem en bättre förståelse för de behov och hinder som föreligger för staden, samtidigt som representanterna för stadsförvaltningen utmanades av innovatörer, vilket gav upphov till ett spännande kunskapsutbyte mellan deltagare.

3. Ange tydliga mål

Helsingfors formulerade sju kriterier för utvärdering av de generalplaner som föreslogs av finalisterna: klimatpåverkan, påverkan på naturresurser, kostnader, implementeringsschema, genomförbarhet, tillförlitlighet, försörjningstrygghet och termisk kapacitet. Detta utmanade innovatörerna att ta hänsyn till olika aspekter på stadens problem. Helsingfors tillhandahöll också en uppsättning data samt prognoser byggda på antaganden för finalisterna, angående, till exempel, framtida energibehov för byggnader. Alla lag arbetade således inom samma ramar. Dessa prognoser var även nödvändiga då data i vissa fall är hemligstämplade, samt eftersom stadens representanter inte alltid kunde besvara alla frågor från finalisterna.

4. Bjud in internationella och tvärvetenskapliga lag

Helsingfors bjöd in deltagare från hela världen till tävlingen, och lag från fler än 35 länder anmälde sig. Personer som inte befann sig i den lokala eller nationella kontexten

kunde lägga fram kreativa idéer, vilket gav nya kunskaper och bidrog till att motverka fixeringseffekter (dvs. att man låser sig vid en viss kategori av lösningar). Staden valde även ut en internationell jury bestående av toppexperter för att utvärdera de tio finalisternas bidrag, och sedan välja vinnarna.

[Du får mer information om stadens unika lärandeupplevelse genom att titta på det här inspelade webinariet.](#)